

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2021/1237
Toplantı Tarihi/Sayısı : 9.2.2022/7
Karar Numarası : 2022/100
Başvuran : M. K.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I.BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru sendikal statü sebebiyle ayrımcılığa maruz kalındığı iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

2. Başvuran dilekçesinde ... Orman İşletme Müdürlüğünde kadrolu olarak çalıştığını, sendikaya üye olmayan işçiler bakımından toplu iş sözleşmesine dayanan taleplerinin geçerlilik tarihini toplu iş sözleşmesinin imza tarihi olarak belirleyen Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun 39'uncu maddesinin 4'üncü fıkrasında yer alan "İmza tarihinden önceki talepler imza tarihi itibarıyla hüküm doğurur." hükmünün, Anayasa Mahkemesinin 30.12.2020 tarih ve 2020/... Esas sayılı kararıyla ve "sendika üyesi olmayıp sözleşmeden yararlanmaya ilişkin diğer şartları haiz olan işçilerin toplu iş sözleşmesinin geriye dönük hak bahşeden parasal hükümlerinden mahrum bırakılmalarının, bu kapsamdaki işçileri sendikaya üye olmaya zorlayacağı açık olduğundan Anayasa'nın 51'inci maddesi kapsamında bir toplumsal ihtiyacı karşılamadığı ve aykırılık teşkil ettiği" gerekçesiyle iptal edildiğini, dayanışma aidatı ödeyenlerin sendikal haklardan yararlanabileceğini, kendisinin de sözleşme imza tarihinden önce dayanışma aidatı kesilmesi için Kurumuna dilekçe verdiğini, ancak sözleşme kapsamındaki haklardan faydalandırılmadığını, Orman Genel Müdürlüğünde görev yapan yetkililerin Anayasa Mahkemesi kararını dikkate almadığını, sosyal yardım, ikramiye ve ilave tediye maaşının eksik ödendiğini ve sendikal statü sebebiyle ayrımcılığa maruz kaldığını iddia ederek mağduriyetinin giderilmesini talep etmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

2. 4857 sayılı İş Kanunu'nun "Eşit Davranma İlkesi" başlıklı 5'inci maddesinde: "*İş ilişkisinde dil, ırk, renk, cinsiyet, engellilik, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ve benzeri sebeplere dayalı ayırım yapılamaz. (...)*" ifadesi yer almaktadır.

3. 6356 Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu'nun "Toplu iş sözleşmesinden yararlanma" başlıklı 39'uncu maddesinin 4'üncü fıkrası: "*Toplu iş sözleşmesinin imzası sırasında taraf işçi sendikasına üye olmayanlar, sonradan işyerine girip de üye olmayanlar veya imza tarihinde taraf işçi sendikasına üye olup da ayrılanlar veya çıkarılanların toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmeleri, toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikasına dayanışma aidatı ödemelerine bağlıdır. Bunun için işçi sendikasının onayı aranmaz. Dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanma, talep tarihinden geçerlidir*" hükmünü haizdir.

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

4.6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesinde ayrımcılık yasağı: "(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır." şeklinde hükme bağlanmıştır.

5. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; "(f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"; (g) "Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"; (i) "Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek" Türkiye İnsan Hakları Eşitlik Kurumunun görevleri arasında sayılmıştır.

6. Mezkur Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinde: "(1) Ayrımcılık yasağı ihlalinden zarar gördüğü iddiasında bulunan her gerçek ve tüzel kişi Kuruma başvurabilir. (...) (5) 4857 sayılı Kanunun 5 inci maddesi kapsamına giren ayrımcılık iddialarına ilişkin başvurular, 4857 sayılı Kanun ve ilgili mevzuatında belirlenen şikâyet usulleri izlendikten sonra herhangi bir yaptırım kararı alınmadığı hâllerde yapılabilir. (...) (9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir." hükmüne yer verilmiştir.

7. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "4857 sayılı İş Kanunu'nun 5'inci maddesinin kapsamına giren ayrımcılık iddialarına ilişkin başvurular" başlıklı 41'inci maddesine göre: "4857 sayılı İş Kanununun 5'inci maddesinin kapsamına giren ayrımcılık iddialarına ilişkin başvurular, 4857 sayılı İş Kanunu ve ilgili mevzuatında belirlenen şikâyet usulleri izlendikten sonra herhangi bir yaptırım kararı alınmadığı hâllerde yapılabilir."

8. Mezkur Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesine göre: "(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği (...) yönlerinden incelenir."

9. Mezkur Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmez kararı" kenar başlıklı 67'nci maddesi: "(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir." şeklindedir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak

ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 17'nci maddesinin 5'inci fıkrasında ve Kanunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 41'inci maddesinde İş Kanunu'nun 5'inci maddesinin kapsamına giren ayrımcılık iddialarına ilişkin başvuruların, İş Kanunu ve ilgili mevzuatında belirlenen şikayet usulleri izlendikten sonra herhangi bir yaptırım kararı alınmadığı hallerde yapılabileceği düzenlenmiştir.

13. Başvuranın sendikal statü sebebiyle ayrımcılığa maruz kaldığını iddia ettiği başvuru dilekçesi ve ekleri incelendiğinde; başvuranın 4857 sayılı Kanun'da yer alan şikayet usulleri çerçevesinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına başvurduğu, ancak başvurusunun neticelenmediği görülmektedir. Bu nedenle 4857 sayılı Kanun'un 5'inci maddesinde öngörülen şikayet usullerinin tamamlanmadığı anlaşılmaktadır.

14. Başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile ele alındığında başvurunun 4857 sayılı İş Kanunu'nun 5'inci maddesi kapsamındaki başvurulardan olduğu, inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle başvurunun kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

IV. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 09.02.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Aışan TİRYAKİ

Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŞ

Üye

e-imzalıdır

İsmail AYZ

Üye

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU

Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER

Üye